

Рольові ігри – не лише веселе заняття для дитини, а й ефективний спосіб розвинути в неї нові навички.



ЯК РОЛЬОВІ ІГРИ ВПЛИВАЮТЬ НА НАВЧАННЯ ДИТИНИ

Рольові ігри – це спосіб виявити творчі здібності дитини під час гри. Батьки й можуть використовувати такий вид ігрової діяльності для навчання дитини й розвитку в неї тих чи інших навичок. Під час рольових ігор діти уявляють себе мандрівниками далекими країнами, лікарями або вчителями. Вони використовують власну фантазію для створення уявних світів, розвиваючи важливі для себе навички.

Чому рольові ігри важливі для дитини?

Як найкраще використовувати цей ігровий метод удома чи в школі?

Які конкретні дії варто зробити для цього?

Що таке рольові ігри?

Під час рольових ігор діти приміряють на себе різні ролі (пожежник, учитель, лікар), а потім у процесі їх розігрування демонструють, що вони розуміють під тією чи іншою роллю. Хоча такі ігри можуть відбуватися де завгодно, досить часто діти використовують для них іграшки, із їх допомогою створюючи уявний світ.

Як рольові ігри допомагають дитині вчитися?

У процесі рольових ігор, застосовуючи уяву, дитина розвивається в соціальному, фізичному, розумовому й мовному напрямках. Ось навички, що формуються в дитини у процесі рольових ігор:

- рольові навички. Щоб виконати ту чи іншу роль, дитині потрібно мати про неї певне уявлення. Граючи роль якоїсь людини, вона повинна імітувати її дії і поведінку, що їх вона спостерігала раніше. Рольові ігри допомагають дитині краще зрозуміти, як влаштоване суспільство;
- здатність зосереджувати увагу. Рольові ігри допомагають дитині довше концентруватися на тому чи іншому явищі, дії чи особі, активніше долучатися до певної справи;
- соціальні навички. Оскільки у суспільних взаєминах люди виконують різні ролі, такі ігри допомагають дітям розвивати соціальні навички, навчають спілкуватися з однолітками й дорослими;
- навички спілкування. Рольові ігри розвивають навички мовлення, слухання та взаємодії з людьми навколо, оскільки для виконання тієї чи іншої ролі діти повинні почути, що говорять інші люди, а потім правильно на це відреагувати.

Таким чином, у процесі рольових ігор діти розвивають різні навички: вчаться співпрацювати з оточенням, збільшують словниковий запас тощо.

Як заохотити дитину до рольових ігор



Діти часто самі охоче грають у такі ігри. Однак, дотримуючись наших **рекомендацій**, ви у змозі додатково мотивувати дитину долучатися до рольових ігор:

- ✓ надайте дитині достатньо часу та простору для гри;
- ✓ коли дитина грається, не переривайте її гру і не відволікайте її;
- ✓ не пропонуйте дитині план гри, натомість дайте їй змогу на повну силу виявити уяву;
- ✓ відтворюйте історії в іграх;
- ✓ імовірно, ви читаете дитині багато книг. Спробуйте розіграти з нею за ролями одну з її улюблених казок або історій. Ви можете також запропонувати дитині придумати продовження історії;
- ✓ використовуйте реквізит.

Важливою частиною рольових ігор є підготовка предметів, що допоможуть дитині краще зіграти її роль. У цьому вам стануть у нагоді ляльки, іграшкові будиночки й інші предмети, які можуть ожити в уяві дитини.

У які рольові ігри можна гратися разом із дитиною?

Розгляньмо декілька ідей для створення сюжетів рольових ігор.

Літак. Уявіть, що диван – це літак. Запропонуйте дитині бути пілотом і здійснити політ понад хмарами.

Пекарня. Приготуйте тісто для печива й дозвольте дитині самостійно створювати кулінарні шедеври: печиво, кекси тощо.

Пляж. Ця гра зробить процес купання дитини веселішим. Запросіть дитину уявити, ніби вона на пляжі і ловить рибу (у цій ролі варто використовувати іграшки) у воді.

Книжковий магазин. Запропонуйте дитині зіграти роль продавця в книжковому магазині. Вона продаватиме книги за прилавком (для цього використайте письмовий стіл, а книги знайдете у своїй оселі), а ви будете покупцем.

Вокзал. Ви можете навчити дитину орієнтуватися в розкладах поїздів або автобусів і планувати подорож. Обладнайте у її кімнаті уявний вокзал і зіграйте в гру.

Похід. Можливо, у майбутньому ваша дитина ходитиме в походи. Ви можете поставити намет у кімнаті і навчити цього дитину.

Лікарня. Дозвольте дитині зіграти роль лікаря, який ходить у білому халаті, роздаючи пацієнтам льодяники.

Пожежна частина. У цю гру можна гратися у дворі. Дайте дитині шолом і шланг для поливу. Нехай вона уявляє себе пожежником, котрий рятує людей від небезпеки.

Дім. Для цієї гри доцільно використовувати ляльок або плюшеві іграшки. Вони виконуватимуть домашню роботу: пратимуть, готуватимуть вечерю тощо.

Ресторан. Дитина може зіграти роль кухаря або офіціанта: створюватиме меню, прийматиме замовлення тощо.

Якщо ви хочете, щоб ваша дитина росла, розвивалася й цей процес був радісним, заохочуйте її до участі в рольових іграх. При цьому не важливо, це 6-річна дитина чи п'ятикласник. Використовуйте наведені вище поради, аби привернути увагу дитини до таких ігор і бути відкритими для нових ідей. Діти мають добре розвинену уяву, тож скористайтеся цією перевагою, щоб навчити їх нового.



СКАРБНИЧКА ІГОР ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ, ЯКІ СПОДОБАЮТЬСЯ ДІТЯМ І ДОРОСЛИМ

Поради батькам



Пропонуємо цікаві ідеї, які можуть допомогти проводити кожен день вдома весело та яскраво.

Які «тихі» ігри можна запропонувати дитині?

Діти вдома — це зазвичай підвищене шумове тло. Зосередитися, працювати і залишатися спокійним у таких умовах дуже важко. І, як би ми не стримувалися, дітям доводиться чути «Не кричи!», «Говори тихіше! «Помовч!»). А ми ж розуміємо, що дітям чути це постійно не дуже добре.

Багато дітей, щонайменше до 6 років, **не вміють контролювати гучність мови**. Їхні центри мовлення та когнітивного контролю все ще продовжують дозрівати. Тож, якщо вам здається, що ваша дитина занадто голосно розмовляє, ставтеся до неї з розумінням, адже це — її вікова особливість. Хоча, звісно, є сенс перевірити слух у лікаря, аби виключити можливі проблеми.

Пропонуємо добірку «тихих» ігор, які дозволять батькам **трохи побути в тиші**, а дітям напрацювати контроль за своїм мовленням.

«**Пульт управління**». Для виконання цієї гри потрібно **намалювати фломастером «кнопку гучності»** на подушечках пальців дитини.

Наприклад, на вказівному пальчику червоним кольором поставте крапку — «Голосніше», на безіменному — синім кольором — «Тихіше».

Далі пропонуємо сказати слово, наприклад, «мама», або ім'я дитини, і натискаємо кілька разів на пальчик. Дитина має промовити його залежно від «кнопки» і кількості натискань «Голосніше» — «Тихіше».

Пропонуємо довести **промовляння слова до найбільшої гучності**, а потім зупинитися на потрібній. Коли дитина знову буде говорити голосніше, посміхаючись, доторкайтеся до її «кнопки», або можете просити, щоб вона сама доторкнулася.

«**Шпигуни**» («**Миші та кіт**»). Зазвичай діти дуже люблять перетворюватися на шпигунів, тож запропонуйте їм **виконати спецзавдання** якомога більш непомітно та професійно.

Малюкам сподобається варіант гри у мишок та кота — мишенята мають дуже тихенько пробратися і щось (заздалегідь домовлене) схопити так, щоб котик їх не піймав.

«**Диригент**». Для цієї гри вам знадобляться **музичні інструменти** (можна зробити їх з підручних матеріалів — барабани з бляшаних банок, маракаси — з пластикових яєць Kinder та крупи, насипаної в них, тощо). Коли музиканти будуть готовими до **концерту**, диригент змахує рукою вгору — і це сигнал для музикантів грати голосніше, рукою вниз — знижувати гучність, збирає руку в кулак — зупинити гру.

Радимо давати можливість дитині також побути диригентом.

«**Літери різного розміру**». Разом з дитиною напишіть в рядок літери **Р, З, Ж** від **маленької до величезної**, і навпаки — від величезної до маленької.

Потім просимо дитину дивитися на літери, вимовляти звук, підвищуючи або знижуючи гучність (чим меншою є буква, тим тихішим має бути звук, і навпаки).

«**Слухаємо тишу**». Кожні кілька годин влаштовуйте 2 хвилини тиші. Можна призначити дитину головною — коли задзвонить будильник, вона подає всім сигнал «Слухаємо тишу».

Шепотіння. Спробуйте почати говорити пошепки — дитина буде віддзеркалювати вас. Або періодично грайте в «Шепотуньки» — розмови в родині тільки пошепки.

«Голос на вимогу». Складіть всі гучні голоси в вазу (не турбуйтеся, вони там не змішуються). Коли хочеться сказати голосно, свій голос потрібно «взяти» з вази.

«Крокодил». **Весела гра-пантоміма** на вгадування задуманих слів. Під час відгадування дозволяється: використовувати жести і міміку, танці, стрибки та кривляння; приймати будь які пози; показувати слово цілком або частинами; кивати головою «так» і «ні». Але забороняється писати і малювати, вимовляти склади і літери (навіть без звуку, одними губами), показувати букви або передавати літери мовою жестів.

Спілкування мовою жестів. Спробуйте вигадати свою сімейну мову, де кожна буква — окремий жест. Ця гра — дуже хороша для дітей 4-5 років.

«Опера». У цій грі розмови перетворюються на спів. Спробуйте проспівати фрази, які говорите один одному. Вони будуть сприйматися абсолютно по-іншому.

Перетворення. Говоримо, як маленькі ліліпути, мишки або мурашки (а потім, як велетні або слони).

«Мовчанка». Хто перший скаже слово, той програв.

«Передаємо думку на відстані». Спробуйте вгадати, про що подумав інший. Якщо діти в **суперечці** кричать одночасно, рекомендуємо дати всім прапорці (папірці з їхніми іменами, будь-які предмети) — щоб їх піднімали, коли хочуть «узяти слово».

А для трансформації вербальної агресії зробіть **«плювалки»** — паперові кульки, які можна вивувати у відро, мішень тощо.

І найважливіше — обов'язково **домовлятися про час, коли можна кричати.**

Ігри для розвитку сенсорних каналів

Чим більше діти граються, тим вищою буде їхня навчальна мотивація. До того ж, дітям дуже потрібні ігри, які будуть вмикати **різні канали сприймання.**

«Гра — це завжди — і розвиток, і терапія, і адаптація. Сучасне покоління дітей не отримує необхідної кількості стимулів у різних каналах сприймання. У них **перестимульований візуальний канал**, решта — часто дефіцитарні. І різноманітні ігри — це сенсорна інтеграція. (Сенсорна депривація — недостатнє стимулювання сенсорних каналів)».

Запропоновані ігри підходять дітям 3-8 років.

I. Візуальний канал сприймання:

Малювання: розмальовок (роздруківки та книжки); мандал (геометричних символів складної структури, що інтерпретуються як модель Всесвіту); одночасно на одному аркуші; зубною щіткою; долонями (ставити відбитки пальців і домальовувати деталі); із закритими очима; розміщення малюнків нитками.

Створення ангелів з макаронів.

Виготовлення іграшок з втулок від туалетного паперу.

Обривна аплікація. Для такої аплікації спочатку необхідно на дрібні шматочки руками порвати або кольоровий папір, або листки з журналів, а потім з обривків зробити колаж.

«Кольорові дні тижня». Кожен день тижня називайте «своїм кольором» — наприклад, понеділок — червоний, вівторок — помаранчевий, середа — жовтий, і далі за кольорами веселки.

Пропонуємо одягати одяг або якусь деталь одягу певного кольору, шукати продукти такого кольору, або час від часу вигукувати — наприклад, «червоний» — і швидко торкатися до предмета цього кольору.

II. Вербальний канал сприймання:

Вчити кожен день одне нове слово іноземною мовою. З цього ж слова, написаного багато разів — можна зробити малюнок.

З букв одного слова — скласти інші слова. Наприклад, з букв слова «Трансформатор» можна скласти «Торт», «Трон», «Березень», «Рот», «Форма», «Форт» та ін.).

Гра «Телеграма» — на кожну букву загаданого слова придумати слово, так щоб вийшло речення (наприклад, СЛОН — серйозний лікар оглядає ніс).

Співати

Говорити скоромовки

«Вгадай предмет» (частину тіла, транспорт тощо). Учасники намагаються відгадати слово, ставлячи запитання, на які можна відповісти лише «так» або «ні».

III. Тактильний канал сприймання:

Ігри з кінетичним піском (з формочками, «Пасочки», «Пошуки скарбів»).

Використання підносів з крупами, в яких можна писати, малювати, ховати предмети (навіть дітям 8-9 років це подобається).

Ігри з водою — наприклад, запускати, кораблики по воді, рухати їх диханням тощо.

Домашні басейни з кульками.

Впізнавати предмети на дотик (цю гру люблять і дорослі діти). Можна запропонувати дитині розпізнавати продукти на смак, спеції і продукти — за ароматом.

IV. Аудіальний канал сприймання:

Слухати тишу.

Закрити очі й розпізнати якнайбільше звуків.

Написати літеру «Р» в рядок — від зовсім маленької до величезної. А в іншому рядку від величезної до маленької. Просити дитину, щоб вимовляла звук, підвищуючи гучність (чим менша літера, тим тихіший голос), і навпаки.

З закритими очима вгадувати, по якому предмету вдарили (ложкою, олівцем тощо).

V. Просторове сприйняття, концентрація, 3D. Такі ігри стимулюють також розвиток ділянок мозку, пов'язаних з математичними здібностями, критичним мисленням.

Магнітний конструктор.

Мозаїки

Орігамі.

«Джанга» — настільна гра, в якій гравці почергово дістають блоки з основи вежі і кладуть їх нагору, роблячи вежу все більш високою і все менш стійкою.

«Мікадо» — настільна гра японського походження, яка складається з бамбукових паличок (класичний варіант) чи дротиків, пофарбованих у певний колір.

Шашки, шахи, доміно.

Пазли.

Можна вчити дітей пришивати гудзики, вишивати, в'язати, плести макраме.

Запускання дзиги і спостереження за її кружлянням.

Домашній квест, пошуки скарбів.

Переміщуватися по кімнаті з закритими очима, орієнтуючись тільки на команди партнера по грі (можна давати інструкції — «Вправо», «Вліво», «Прямо», а можна грати мовчки — торкаючись до правого, лівого плеча, спини).

Які ще ігри будуть цікаві дітям?

Настільні ігри:

Сортери для малюків (будиночки, кубики, машинки з фігурками для сортування, дошки (BusyBoard).

3D-пазли. Лото. Головоломки. Доміно. Ігри з кубиком і картою.

«**Alias**» — гра, в якій необхідно допомогти друзям розгадати якомога більше слів з карток, даючи їм швидкі пояснення і натяки, але не називаючи саме слово. До речі, гру можна завантажити в якості **дodatка на телефон**.

«**Cortex**» — гра з різноманітними завданнями, як-то знайти зайву картинку, допомогти коту наздогнати мишку і не заблукати в лабіринті, підібрати частинку пазла, аби скласти його, тощо.

«**Морський бій**» — розставляйте свої кораблі навіть на звичайному аркуші паперу й намагайтеся влучити по ворожих. Азарт кожному капітану гарантуємо!

«**Dobble**» — гра з круглими картками, на кожній з яких зображено вісім маленьких картинок. Картки так влаштовані, що на будь-якій парі карток є лише одна однакова картинка. Завдання в тому, щоб швидко її знайти і назвати. А взагалі в цій грі є п'ять різних варіантів правил.

«**Монополія**» — економічна стратегічна гра, учасники якої мають, використовуючи стартовий капітал, досягти банкрутства інших гравців. А Світлана Ройз пропонує ще такі веселі та цікаві ідеї для дозвілля:

«**Ігри з диханням**»: мильні бульбашки; **аеробол** — дуємо на обгортки з-під цукерок (або передаючи один одному, або, «задуваючи» голи); задуваємо **свічки**; намагаємося підтримувати в повітрі легкий предмет, наприклад, перо; разом **співати**; через широкі коктейльні трубочки дуємо на кульку з паперу — потрапляємо нею в «ціль».

«**Соціальні ігри**»: рольові ігри з **ляльками** та іграшками, домашній театр; **театр тіней**; спільне приготування їжі, шоколаду (ігри «**Кухня**», «**Ресторан**») міні-спектаклі; створення «халабуди» — **будиночка** з подушок і пледів; зустрічі з друзями — в **Zoom**, чаті Вайбера та інших он-лайн-сервісах.

«**Оркестр**» («інструментами» може бути все, що видає звук в будинку)

Рухливі ігри: Твістер. Пальчиковий твістер. Стрибки на фітболі (замість батута — стрибки на дозволений подушці). Хованки. Битва подушками. Битва кульками. Настільний футбол.

Танці (як варіант, танцювати «різний настрій»). Якщо зовсім мало місця, можна ниткою викласти кордон «танцполу» і ввести додаткове правило — за нього не виходити).

Психологи наголошують, що до 6 років діти прагнуть грати в «егоцентричні» ігри — за своїми правилами. Але коли ми пропонуємо їм гру з встановленими правилами — це **готує їх до «дорослого» життя**, в якому потрібно дотримуватися певних норм.

Тож пробуйте різні запропоновані варіанти, дозвольте собі грати, пустувати разом з дитиною, і нехай її **щасливі оченята** надихають вас на нові звершення.

Гарних та захопливих вам ігор!

